

Nr 16.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 18 januari 1952 dagtecknad proposition, nr 35, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Förordning

angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjuk-
kassor.

Härigenom förordnas, *dels* att 4—6, 8—11, 15, 22, 27, 30, 32, 39, 39 a, 40 och 42 §§ förordningen den 26 juni 1931 om erkända sjukkassor¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt framgår av det följande, *dels ock* att i samma förordning skall införas en ny paragraf, betecknad 6 a §, av nedan angivet innehåll.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

4 §.

Understödsförening, som avser att utöva verksamhet såsom lokal-sjuk-kassa, skall för att kunna antagas till erkänd sjukkassa till verksamhetsområde hava viss eller vissa närgränsande kommuner och bestå av minst etthundra medlemmar. Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må jämväl förening, *vars verksamhetsområde omfattar allenast viss del av kommun eller* som består av mindre än etthundra, dock minst femtio, medlemmar, antagas.

Understödsförening, som avser att utöva verksamhet såsom lokal-sjuk-kassa, skall för att kunna antagas till erkänd sjukkassa till verksamhetsområde hava viss eller vissa närgränsande kommuner och bestå av minst etthundra medlemmar. Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må jämväl förening, som består av mindre än etthundra, dock minst femtio, medlemmar, antagas.

Förening, som — — — — — kunna antagas.

¹ Senaste lydelse av 5, 6 och 42 §§ se SFS 1938:98, av 9, 30, 32 och 39 §§ se SFS 1944:764, av 15 och 22 §§ se SFS 1937:340 samt av 27 och 39 a §§ se SFS 1949:133.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

5 §.

För ett och samma landstingsområde eller en och samma stad må allenast en centralsjukkassa samt för en och samma kommun *eller del därav* allenast en lokalsjukkassa antagas.

För ett och samma landstingsområde eller en och samma stad må allenast en centralsjukkassa samt för en och samma kommun allenast en lokalsjukkassa antagas.

Har centralsjukkassa — — — — — icke antagas.

Sökes antagande — — — — — lämplig förening.

6 §.

Understödsförening skall — — — — — skall verkställas.

Avser föreningen att driva verksamhet såsom lokalsjukkassa, skola stadgarna härutöver innehålla, att föreningen skall vara pliktig utöva nödig sjukkontroll och uppbära medlemsbidrag för den centralsjukkassa, vilken medlemmarna tillhöra, samt i övrigt tillhandagå nämnda kassa vid fullgörande av dess uppgifter.

Stadgarna för — — — — — förordning föreskrives.

6 a §.

Lokalsjukkassa har att på begäran av den centralsjukkassa, vartill den är ansluten, tillhandagå denna vid fullgörandet av dess uppgifter. Beslutar centralsjukkassa att utgiva vederlag för sålunda erhållet biträde, skall beslutet underställas tillsynsmyndigheten för godkännande.

Centralsjukkassa är pliktig att enligt bestämmelser, som utfärdas av tillsynsmyndigheten, utan ersättning biträda ansluten lokalsjukkassa vid dennas bokförings- och statistikarbete samt jämväl i övrigt bistå lokalsjukkassan i dennas arbete.

Utöver vad som följer av vad nu

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

sagts åligger det erkänd sjuk-kassa att enligt av tillsynsmyndigheten utfärdade bestämmelser för annan sådan kassas räkning utgiva sjukhjälp och moderskapshjälp, utöva sjukkontroll samt uppbära medlemsavgifter. Även i övrigt skola kassorna genom samarbete underlätta tillämpningen av denna förordning.

8 §.

Erkänd sjuk-kassa är pliktig att inom sitt verksamhetsområde, jämväl såvitt angår andra än kassans medlemmar, biträda vid handhavandet av annan statlig social försäkrings- eller understödsverksamhet. För sitt biträde skall kassan erhålla skäligt vederlag, vilket bestämmes av Konungen.

I den mån Konungen så förordnar, är erkänd sjuk-kassa pliktig att inom sitt verksamhetsområde, jämväl såvitt angår andra än kassans medlemmar, biträda vid handhavandet av annan statlig social försäkrings- eller understödsverksamhet.

Därest överenskommelse, som Konungen träffar med främmande stat, berör erkänd sjuk-kassa, är kassan pliktig att utöva verksamhet i enlighet med vad överenskommelsen innehåller.

För verksamhet, som erkänd sjuk-kassa utövar jämlikt första och andra styckena, må kassan, där det finnes påkallat till följd av den kassan sålunda anförtrodda verksamhetens omfattning, erhålla ersättning enligt de grunder Konungen bestämmer.

I fråga om verksamhet av nu angiven art, som utövas av annan än staten, stånde erkänd sjuk-kassa fritt att mot skäligt vederlag åtaga sig särskilda arbetsuppgifter inom sitt verksamhetsområde. Medför åtagandet ekonomiska förpliktelser för kassan, skall dock tillsynsmyndighetens tillstånd inhämtas.

Med tillsynsmyndighetens medgivande äger erkänd sjuk-kassa inom sitt verksamhetsområde mot skäligt vederlag biträda vid social försäkrings- eller understödsverksamhet, som bedrives av annan än staten.

Utöver vad — — — — — erkänd sjuk-kassa.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

9 §.

Till medlem — — — — — kassans verksamhetsområde.

Person, som — — — — — sin mantalsskrivningsort.

Inträde i erkänd sjukkasse må *vidare* beviljas allenast den, som fyllt femton men icke *femtio* år, har god hälsa och icke är behäftad med lyte, vilket medför eller skäligen kan förväntas medföra väsentlig nedsättning av arbetsförmågan eller påkalla läkarvård i större utsträckning. Vad nu sagts gäller icke vid inträde i centralsjukkasse genom indirekt anslutning på sätt i 11 § sägs eller vid bildande av lokalsjukkasse av anledning, varom i 19 § förmäles, eller vid överlåtelse å erkänd sjukkasse av annan understödsförenings rörelse eller viss del därav på sätt i 59 eller 66 § lagen om understödsföreningar sägs, ej heller för det fall, att med tillsynsmyndighetens begivande inträde i sjukkasse beviljas medlemmar av *förening eller annan sammanslutning, vilken därom träffat överenskommelse med kassan.*

Inträde i erkänd sjukkasse *eller övergång från mindre till mera omfattande sjukhjälp i sådan kassa* må beviljas allenast den, som fyllt femton men icke *femtiofem* år, har god hälsa och icke är behäftad med lyte, vilket medför eller skäligen kan förväntas medföra väsentlig nedsättning av arbetsförmågan eller påkalla läkarvård i större utsträckning. Vad nu sagts gäller icke vid inträde i centralsjukkasse genom indirekt anslutning på sätt i 11 § sägs eller vid bildande av lokalsjukkasse av anledning, varom i 19 § förmäles, eller vid överlåtelse å erkänd sjukkasse av annan understödsförenings rörelse eller viss del därav på sätt i 59 eller 66 § lagen om understödsföreningar sägs, ej heller för det fall, att med tillsynsmyndighetens begivande inträde i sjukkasse *eller övergång från mindre till mera omfattande sjukhjälp i sådan kassa* beviljas medlemmar av sammanslutning *eller anställda hos viss arbetsgivare enligt därom träffad överenskommelse mellan kassan samt sammanslutningen eller arbetsgivaren.*

10 §.

Med de i 9 och 16 §§ stadgade inskränkningarna skall rätt till inträde i *l o k a l s j u k k a s s a* tillkomma envar inom kassans verksamhetsområde bosatt man eller kvinna, *vars ålder icke överstiger fyrtio eller, där*

Med de i 9 och 16 §§ stadgade inskränkningarna skall rätt till inträde i *l o k a l s j u k k a s s a* tillkomma envar inom kassans verksamhetsområde bosatt man eller kvinna.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

inträde sökes inom tolv månader från det kassan antagits till erkänd sjuk-kassa, fyrtiofem år.

Vad sålunda — — — — — angiven grund.

11 §.

Rätt till inträde i central-sjuk-kassa skall tillkomma dels envar medlem av lokalsjuk-kassa inom verksamhetsområdet (indirekt ansluten medlem), dels ock med de i 9 och 16 §§ stadgade inskränkningarna envar å ort inom verksamhetsområdet, för vilken lokalsjuk-kassa icke finnes, bosatt person vars ålder icke överstiger fyrtio eller, där inträde sökes inom tolv månader från det kassan antagits till erkänd sjuk-kassa, fyrtiofem år (direkt ansluten medlem).

Rätt till inträde i central-sjuk-kassa skall tillkomma dels envar medlem av lokalsjuk-kassa inom verksamhetsområdet (indirekt ansluten medlem), dels ock med de i 9 och 16 §§ stadgade inskränkningarna envar person, som är bosatt å sådan ort inom verksamhetsområdet, för vilken lokalsjuk-kassa icke finnes (direkt ansluten medlem).

Centralsjuk-kassa skall — — — — — angiven grund.

15 §.

Flyttar medlem — — — — — i centralsjuk-kassan.

Sker överflyttning — — — — — andra kassan.

Om flyttning — — — — — flyttningen skett.

Har medlemmen — — — — — förut tillhört.

Vad ovan — — — — — lokalsjuk-kassa finnes.

Där överenskommelse i sådant hänseende av Konungen träffats med främmande stat, skola bestämmelserna angående överflyttning äga motsvarande tillämpning beträffande i överenskommelsen avsedd person.

Flyttar medlem — — — — — ur kassan.

22 §.

Sjukvårdsersättning skall utgivas vid varje sjukdom, som enligt läkares utsago kräver vård av läkare, samt, där ej nedan annorlunda sägs,

Sjukvårdsersättning skall utgivas vid varje sjukdom, som enligt läkares utsago kräver vård av läkare, samt, där ej nedan annorlunda sägs,

(Gällande lydelse:)

motsvara två tredjedelar av det belopp, vartill den sjukes utgifter för läkarevård, kostnaderna för läkares resa häri inräknade, uppgått; dock att, där utgifterna för vården överstigit det belopp, vartill desamma bort uppgå enligt av Konungen fastställd taxa för sådan vård, som kan meddelas av envar legitimerad läkare, ersättningen för dessa utgifter skall motsvara två tredjedelar av sistnämnda belopp. Är uppenbart, att den sjuke utan fog sökt mer än en läkare vid samma sjukdomsfall, vare kassan pliktig utgiva ersättning enligt vad nu sagts allenast med avseende å utgifterna för den vård, som lämnats av den först rådfrågade läkaren.

Styrkes med — — — — — till

Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må tillsynsmyndigheten medgiva erkänd sjuk-kassa befrielse beträffande samtliga eller vissa medlemmar från skyldigheten att utgiva ersättning, som i första och andra styckena avses; dock att kassan i sådant fall skall utgiva annat understöd, som med hänsyn till omständigheterna kan anses lämpligt och skäligt.

(Föreslagen lydelse:)

motsvara två tredjedelar av det belopp, vartill den sjukes utgifter för läkarevård, kostnaderna för läkares resa häri inräknade, uppgått; dock att, där utgifterna för vården överstigit det belopp, vartill desamma bort uppgå enligt av Konungen fastställd taxa, ersättningen för dessa utgifter skall motsvara två tredjedelar av sistnämnda belopp. Är uppenbart, att den sjuke utan fog sökt mer än en läkare vid samma sjukdomsfall, vare kassan pliktig utgiva ersättning enligt vad nu sagts allenast med avseende å utgifterna för den vård, som lämnats av den först rådfrågade läkaren.

Sjukvårdsersättning enligt vad i första stycket sägs skall ock utgivas för utgifter till tandläkarevård, avseende sådan behandling som angives i en av Konungen fastställd förteckning och som meddelas vid centraltandpoliklinik, tandläkarhögskola eller allmänt sjukhus.

Taxa, som i första stycket sägs, skall avse vård, som kan meddelas av varje legitimerad läkare, ävensom tandläkarvård, varom förmäles i andra stycket.

användning.

Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må tillsynsmyndigheten medgiva erkänd sjuk-kassa befrielse beträffande samtliga eller vissa medlemmar från skyldigheten att utgiva ersättning, som i första, andra och fjärde styckena avses; dock att kassan i sådant fall skall utgiva annat understöd, som med hänsyn till omständigheterna kan anses lämpligt och skäligt.

(Gällande lydelse:)

Erkänd sjukkasse må erhålla tillsynsmyndighetens tillstånd att bidra till sina medlemmars sjukvård i vidare omfattning än i första och andra styckena sägs. Tillstånd att ersätta större andel av utgifter till läkarvård än i första stycket sägs må dock ej lämnas, med mindre särskild anledning därtill föreligger.

(Föreslagen lydelse:)

Erkänd sjukkasse må erhålla tillsynsmyndighetens tillstånd att bidra till sina medlemmars sjukvård i vidare omfattning än i första, andra och fjärde styckena sägs. Tillstånd att ersätta större andel av utgifter till läkar- och tandläkarvård än i första och andra styckena sägs må dock ej lämnas, med mindre särskild anledning därtill föreligger.

27 §.

I varje erkänd sjukkasse skall för sjukdom, som avses i 23 § första stycket, kunna erhållas försäkring till sjukpenning å en, två, tre och fyra kronor, dock äger kassa att för försäkring till högre sjukpenning än en krona i sina stadgar uppställa sådana särskilda villkor, som påkallas för uppnående av ett skäligt förhållande mellan sjukpenning samt medlemms arbetsinkomst och ekonomiska ställning.

För sjukdom, som avses i 23 § första stycket, skall varje erkänd sjukkasse meddela försäkring till sjukpenning å två, tre, fyra, fem, sex, åtta, tio, tolv och fjorton kronor (*h e l s j u k p e n n i n g*). Försäkring till högre sjukpenning än två kronor må dock ej meddelas, därest sjukpenningens belopp skulle bliva högre än som kan anses skäligt med hänsyn till medlemmens arbetsinkomst och ekonomiska ställning.

Är utfäst sjukpenning, som överstiger två kronor, till följd av ändrade förhållanden uppenbarligen högre än nyss sagts, åligger det kassan att, efter uppsägning av utfästelsen, minska sjukpenningen till skäligt belopp. Ändras förhållandena därefter ånyo så, att högre sjukpenning kan anses skälig, äger medlemmen, oaktat de i 9 § tredje stycket angivna förutsättningarna ej äro uppfyllda, erhålla sjukpenningen höjd, dock högst till belopp, varmed den utgick före minskningen.

Sjukpenning vid sjukdom, som nyss sagts, (*h e l s j u k p e n n i n g*) skall vara bestämd i hela krontal eller i hela krontal, ökade med 50 öre.

Erkänd sjukkasse må ej utfästa hel sjukpenning med annat belopp än i första stycket sägs. Utfästes sjukpenning vid annan sjukdom än

(Gällande lydelse:)

Utfästes sjukpenning vid annan sjukdom, skall den vara i skälig mån lägre än hel sjukpenning (n e d s a t t s j u k p e n n i n g).

Erkänd sjuk-kassa må icke utgiva högre sjukpenning än sex kronor, där ej tillsynsmyndigheten lämnar medgivande därtill.

Barntillägg utgår — — — — — nyssnämnda belopp.

Barntillägg utbetalas — — — — — det utgår.

(Föreslagen lydelse:)

som avses i 23 § första stycket skall den vara i skälig mån lägre än hel sjukpenning (n e d s a t t s j u k p e n n i n g).

30 §.

Medlem av — — — — — i kassan.

Lämnar erkänd — — — — — medlems barn.

Väntetid må icke tillämpas vid inträde i centralsjukkassa såsom indirekt ansluten medlem och ej heller vid överflyttning, vid återinträde eller vid bildande av lokalsjukkassa av anledning, som i 19 § sägs.

Väntetid må icke tillämpas vid inträde i centralsjukkassa såsom indirekt ansluten medlem och ej heller vid överflyttning, vid återinträde, vid bildande av lokalsjukkassa av anledning, som i 19 § sägs, eller vid höjning av sjukpenning enligt 27 § andra stycket.

Har utfästelse — — — — — i kassan.

I intet — — — — — etthundratjugu dagar.

32 §.

Centralsjukkassa skall vid barnsbröd utgiva moderskapshjälp åt kvinnlig medlem, som omedelbart före barnsbröden varit medlem av erkänd sjuk-kassa under oavbrutet minst tvåhundra-sjuttio dagar.

Centralsjukkassa skall vid barnsbröd utgiva moderskapshjälp åt kvinnlig medlem, som omedelbart före barnsbröden varit medlem av erkänd sjuk-kassa under oavbrutet minst tvåhundra-sjuttio dagar eller, därest hon vunnit återinträde inom nämnda tid, omedelbart före utträdet varit medlem av sådan kassa under oavbrutet minst samma tid.

Moderskapshjälp utgår — — — — — nyss nämnts.

Centralsjukkassa må på ansökan av kvinnlig medlem, som vid tiden för ansökningen varit medlem av erkänd sjuk-kassa under oavbrutet

Centralsjukkassa må på ansökan av kvinnlig medlem, som vid tiden för ansökningen varit medlem av erkänd sjuk-kassa under oavbrutet

(Gällande lydelse:)

minst tvåhundra sjuttio dagar och som genom intyg av läkare, barnmorska, distriktssköterska eller vid mödra- eller barnavårdscentral anställd sjuksköterska gör sannolikt att hon befinner sig i havandeskap, längre framskridet än i sjunde månaden, såsom förskott å henne tillkommande moderskapshjälp omedelbart utbetala sextio kronor.

(Föreslagen lydelse:)

minst tvåhundra sjuttio dagar *eller, därest hon vunnit återinträde inom nämnda tid, omedelbart före utträdet varit medlem av sådan kassa under oavbrutet minst samma tid* och som genom intyg av läkare, barnmorska, distriktssköterska eller vid mödra- eller barnavårdscentral anställd sjuksköterska gör sannolikt, att hon befinner sig i havandeskap, längre framskridet än i sjunde månaden, såsom förskott å henne tillkommande moderskapshjälp omedelbart utbetala sextio kronor.

Där till — — — — — utbekomma beloppet.

Moderskapshjälp må — — — — — stycket sägs.

39 §.

Räkenskapsavslutning skall vara verkställd, för lokalsjukkassa senast den 1 april och för centralsjukkassa senast den 30 april året efter det räkenskaperna avse. Senast å dag, som i vartdera fallet nämnts, skola räkenskaperna med tillhörande handlingar samt den av styrelsens ledamöter underskrivna förvaltningsberättelsen för granskning överlämnas till kassans revisorer.

Revisorernas berättelse skall avlämnas till styrelsen, beträffande lokalsjukkassa senast den 15 april och beträffande centralsjukkassa senast den 15 maj året efter det revisionen avser. Berättelsen skall framläggas vid ordinarie föreningssammanträde, som hålles av lokalsjukkassa senast den 30 april och av centralsjukkassa senast den 15 juni varje år.

Handlingar, som avses i 77 § första stycket lagen om understödsföreningar, skola för varje år av styrelsen in-

Räkenskapsavslutning skall vara verkställd, för lokalsjukkassa senast den 1 mars och för centralsjukkassa senast den 31 mars året efter det räkenskaperna avse. Senast å dag, som i vartdera fallet nämnts, skola räkenskaperna med tillhörande handlingar samt den av styrelsens ledamöter underskrivna förvaltningsberättelsen för granskning överlämnas till kassans revisorer.

Revisorernas berättelse skall avlämnas till styrelsen, beträffande lokalsjukkassa senast den 15 mars och beträffande centralsjukkassa senast den 15 april året efter det revisionen avser. Berättelsen skall framläggas vid ordinarie föreningssammanträde, som hålles av lokalsjukkassa senast den 31 mars och av centralsjukkassa senast den 15 maj varje år.

Handlingar, som avses i 77 § första stycket lagen om understödsföreningar, skola för varje år av styrelsen

(Gällande lydelse:)

givas till tillsynsmyndigheten inom en månad efter föreningssammanträde, som i nästföregående stycke sägs, dock senast den 30 juni. Handlingarna skola jämväl innefatta uppgifter för beräkning av kassan tillkommande statsbidrag.

(Föreslagen lydelse:)

ingivas till tillsynsmyndigheten beträffande lokalsjukkassa senast den 15 april och beträffande centralsjukkassa senast den 31 maj. Handlingarna skola jämväl innefatta uppgifter för beräkning av kassan tillkommande statsbidrag.

39 a §.

I avseende å förandet av erkänd sjukkassas räkenskaper må särskilda föreskrifter meddelas av tillsynsmyndigheten att gälla utöver dem, som kassan jämlikt bokföringslagen har att iakttaga. Lokalsjukkassa har härjämte att i fråga om bokföring och kassarörelse följa de anvisningar, som lämnas av centralsjukkassan.

Utan särskilt bemyndigande äger centralsjukkassa granska ansluten lokalsjukkassas räkenskaper och övriga handlingar samt inventera dess medel och värdehandlingar.

Utan särskilt bemyndigande äger centralsjukkassa granska ansluten lokalsjukkassas räkenskaper och övriga handlingar samt inventera dess medel och värdehandlingar. Sådan granskning och inventering skall verkställas i den utsträckning tillsynsmyndigheten bestämmer.

Representant för — — — — — ansluten lokalsjukkassa.

40 §.

Det tillkommer — — — — — av verksamheten.

Tillsynsmyndigheten äger fastställa för kassornas verksamhet erforderliga formulär; och kassa är pliktig att i föreskriven ordning begagna formulären.

Anmäler lokalsjukkassa för registrering beslut om ändring av kassans stadgar, skall tillsynsmyndigheten, där så ske kan, inhämta yttrande i ärendet från styrelsen för centralsjukkassa, till viken förstnämnda kassas medlemmar äro anslutna.

Beslut om ändring av lokalsjukkassas stadgar skall insändas till vederbörande centralsjukkassa, som har att med eget yttrande så snart ske kan vidarebefordra beslutet till tillsynsmyndigheten för registrering.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

42 §.

Finnes erkänd sjukkassas verksamhetsområde till följd av ändrad kommunindelning eller av annan anledning icke längre vara sådant att de i 4 § stadgade villkoren för antagande till erkänd sjukkassa äro uppfyllda, åligger det kassan att vidtaga den åtgärd för uppfyllandet av berörda villkor, som tillsynsmyndigheten anvisar.

Finner tillsynsmyndigheten, att anledning till anmärkning mot erkänd sjukkassas verksamhet föreligger, äger tillsynsmyndigheten, där vad sålunda förekommit ej enligt 78 § lagen om understödsföreningar bör medföra där stadgad påföljd, meddela kassan anvisning att vidtaga den åtgärd eller förändring av kassans verksamhet, som prövas erforderlig, därvid tillsynsmyndigheten skall bestämma viss skälig tid inom vilken anvisad åtgärd skall hava vidtagits.

Finnes sjukkassan icke tillbörligen ställa sig sålunda meddelad anvisning till efterrättelse, må antagandet återkallas.

Har anvisning — — — — — återkalla antagandet.

Återkallande av — — — — — lämnad anvisning.

Föreligger eljest anledning till anmärkning mot erkänd sjukkassas verksamhet, äger tillsynsmyndigheten, där vad sålunda förekommit ej enligt 78 § lagen om understödsföreningar bör medföra där stadgad påföljd, meddela kassan anvisning att vidtaga den åtgärd eller förändring av kassans verksamhet, som prövas erforderlig.

Meddelas anvisning enligt första eller andra stycket, skall tillsynsmyndigheten bestämma viss skälig tid inom vilken anvisad åtgärd skall hava vidtagits. Finnes sjukkassan icke tillbörligen ställa sig anvisningen till efterrättelse, må antagandet återkallas.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1952.

Medlem av erkänd sjukkassa, som vid utgången av juni 1952 är försäkrad för hel sjukpenning till annat belopp än som avses i 27 § första stycket i dess nya lydelse, må utan hinder av vad i tredje stycket av samma paragraf är stadgat, alltjämt vara försäkrad för samma belopp.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehåft tio i anledning av densamma väckta motioner, nämligen

inom *första* kammaren

nr 367 av herr *Sundvik*,

nr 368 av herr *Sundvik*,

nr 369 av fru *Svenson* och herr *Nilsson, Bror*,

nr 370 av herr *Lodenius* och

nr 373 av herr *Nilsson, Ernst Hjalmar*, och herr *Näsström* samt

inom *andra* kammaren

nr 487 av fru *Västberg m. fl.*,

nr 488 av herr *Hagård*,

nr 489 av herr *Hansson* i *Önnarp m. fl.*,

nr 490 av herr *Nihlfors* och

nr 491 av herrar *Dahlgren* och *Senander*.

I motionen I: 367 hemställas, »att riksdagen måtte fatta de beslut som erfordras för att i statens tjänst anställda medlemmar av erkänd sjukkasse skola i fråga om sjukdagsbidrag och barntillägg bli jämställda med övriga medlemmar i sådan kassa.»

I motionen I: 368 yrkas, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i lagen om understödsföreningar och förordningen om erkända sjukkassar, att sjukkassorna befrias från skyldigheten att i stadgarna ha införda bestämmelser rörande förhållanden, som regleras i sjukkassaförordningen.

Motionerna I: 369 och II: 487 äro likalydande. Däri hemställas, »att sådan ändring vidtages i sjukkassaförordningen, att sjukvårdsersättning från erkänd sjukkasse kan utgå jämväl vid sjukdom, som drabbar föräldralösa barn och barn till föräldrar, vilka på grund av ålder eller hälsotillstånd nu icke kunna beviljas inträde i erkänd sjukkasse, samt att utskottet måtte utarbeta de författningsbestämmelser, som äro erforderliga för sådan ändring».

I likalydande motionerna I: 370 och II: 489 yrkas, »att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 35 måtte besluta, att sjukvårdsersättning vid här avsedd tandvård skall kunna utgå även vid behandling å distriktstandpoliklinik eller av privatpraktiserande tandläkare, i den utsträckning erforderliga anspråk på vederbörande tandläkares utbildning och materiella utrustning fyllas».

I motionen I: 373 hemställas, »att riksdagen måtte besluta, att sådan ändring vidtages i förordningen om erkända sjukkassar, 29 §, att lokal-sjukkas sjukhjälpstid skall vara 90 dagar, samt att utskottet måtte utarbeta de författningsbestämmelser som äro erforderliga för sådan ändring».

Motionen II: 488 utmynnar i en hemställan, »att riksdagen måtte besluta att 8 § första stycket i sjukkassaförordningen skall erhålla följande lydelse: I den mån Konungen så förordnar, är erkänd sjukkasse pliktig att inom sitt verksamhetsområde, jämväl såvitt angår andra än kassans medlem-

mar, biträda vid handhavandet av annan statlig social försäkrings- eller understödsverksamhet, ävensom att tillställa socialregister behövliga uppgifter».

I motionen II: 490 hemställes, att riksdagen måtte »i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående inrättande av en delegation för sjukförsäkringsärenden inom kungl. pensionsstyrelsen».

Slutligen föreslås i motionen II: 491, att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition med den ändringen, »att statsbidraget för sjukpenningförsäkringen skall utgå med tjugo procent i samtliga sjukpenningklasser, dock med lägst 50 öre per dag».

Beträffande de skäl, som ligga till grund för de i propositionen framlagda förslagen, ävensom i fråga om de skäl, vilka motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen och motionerna.

Inledning.

I enlighet med riksdagens beslut vid höstsessionen år 1950 har genom lag den 8 december 1950 (nr 621) förordnats, att lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring — som ursprungligen var avsedd att träda i kraft den 1 juli 1950 — icke skall träda i kraft förrän å den senare tidpunkt, som framdeles bestämmes av statsmakterna. Då frågan härom anmäldes i statsrådet — se propositionen nr 252 år 1950 — framhöll chefen för socialdepartementet bl. a., att ett uppskov med reformens genomförande aktualiserade frågan om en effektivisering av den av de erkända sjukförsäkringarna handhavda frivilliga sjukförsäkringen.

Pensionsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet för de erkända sjukförsäkringarna, har den 2 mars 1951 framlagt ett förslag till en genomgripande revision av *förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukförsäkringar* ävensom till vissa kompletterande ändringar i *lagen den 24 mars 1938 (nr 96) om understödsföreningar*. Vid förslaget uppgörande har styrelsen strävat efter att i görligaste mån — icke minst i formellt hänseende — anpassa sjukförsäkringsförordningen till lagen om allmän sjukförsäkring; dock har styrelsen ansett sig böra föreslå endast sådana ändringar, som ej eller allenast i ringa utsträckning medföra ökade kostnader för statsverket.

Över pensionsstyrelsens förslag ha efter remiss yttranden avgivits av vissa myndigheter och sammanslutningar.

Sedermera har chefen för socialdepartementet, såsom anmärkts i årets statsverksproposition, med stöd av erhållet bemyndigande den 28 december 1951 tillkallat särskilda sakkunniga för att ompröva olika spörsmål, som sammanhånga med den allmänna sjukförsäkringen. Enligt direktiven skola de sakkunniga bl. a. sträva efter att åstadkomma en samordning mellan nämnda försäkring samt olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringen. Utredningen skall enligt direktiven bedrivas med all möjlig skyndsamhet.

Med hänsyn härtill har departementschefen ansett sig icke nu böra förorda en så genomgripande revision av bestämmelserna rörande den frivilliga sjukförsäkringen som pensionsstyrelsen tänkt sig. Vissa frågor, som angå denna försäkring och som aktualiserats genom pensionsstyrelsens förslag, ha dock ansetts vara av den beskaffenhet att de böra lösas utan hinder av igångsättandet av den nyss berörda utredningen.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att den övre åldersgränsen för individuellt inträde i erkänd sjukkasse höjes från 50 till 55 år samt att möjligheterna till kollektivt inträde i sådan kassa vidgas. Med inträde skall härvid enligt förslaget likställas övergång från mindre till mera omfattande sjukhjälp. Vidare föreslås, att sjukpenningens maximibelopp höjes från 6 till 14 kronor och dess minimibelopp från 1 krona till 2 kronor, att försäkringsskyddet utvidgas till att omfatta utgifter för viss tandvård samt att bestämmelserna om moderskapshjälp vid återinträde uppmjukas. Härutöver föreslås vissa nya eller ändrade bestämmelser om lokalsjukkasornas verksamhetsområden, om samarbetet mellan olika kassor, om kassornas rättighet och skyldighet att bedriva annan verksamhet än sådan som avses i sjukkasseförordningen samt om tillsynen över kassorna. Ändringarna föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1952.

De erkända lokalsjukkasornas verksamhetsområden.

Departementschefen.

De flesta lokalsjukkasorna ha numera anpassat sina verksamhetsområden så att dessa sammanfalla med den nya kommunindelningen. Att så skett beror helt naturligt främst på att man velat öppna möjlighet för kassorna att bli antagna till lokalsjukkasor i sjukförsäkringslagens bemärkelse, men en bidragande orsak till de beslut som fattats i kassorna är otvivelaktigt, att man ansett en dylik anpassning vara till gagn även för den frivilliga försäkringen. Fördelarna härav ligga också i öppen dag. Genom att kassorna bli större och färre till antalet, blir riskfördelningen jämnare och kassornas ekonomiska ställning starkare, det inre arbetet kan rationaliseras på olika sätt, samarbetet mellan olika kassor göras mera smidigt och pensionsstyrelsens tillsynsverksamhet underlättas.

På ett och annat håll har man emellertid icke velat frångå den nuvarande indelningen. Som skäl för denna inställning har anförts, att en utvidgning av lokalsjukkasornas verksamhetsområden skulle kunna försvåra kontakten mellan vederbörande kassa och medlemmarna. Detta skäl synes emellertid icke böra tillmätas avgörande betydelse. Kommunikationerna äro nu bättre än tidigare och kassornas administration kännetecknas av en större smidighet än förr. Bl. a. anlitas postgirot numera i stor utsträckning för in- och utbetalningar. Om avståndet till kassans expedition likväl i något

fall skulle vara till nackdel för någon del av medlemsstocken, kan denna olägenhet avhjälpas genom att avdelningskontor inrättas eller ordsombud utses för viss eller vissa delar av verksamhetsområdet.

Samarbetet mellan erkända sjukkassor.

Departementschefen.

Jag delar pensionsstyrelsens uppfattning, att sjukkasseförordningen bör innehålla mera utförliga bestämmelser om skyldighet för de erkända sjukkassorna att samarbeta med varandra än vad som f. n. är fallet. Dessa bestämmelser böra utformas med ledning av motsvarande regler i sjukförsäkringslagen. Med hänsyn till vad pensionsstyrelsen anfört om att länscentralsjukkassornas ombuds församling ibland beslutat utgiva oskäligt stort vederlag för biträde, som lämnats av ansluten lokalsjukkasse, kan jag tillstyrka, att beslut om dylikt vederlag skall underställas tillsynsmyndigheten för godkännande.

De erkända sjukkassornas skyldighet och rättighet att bedriva annan verksamhet.

Pensionsstyrelsens förslag.

Pensionsstyrelsen föreslår, att bestämmelserna i sjukkasseförordningen om skyldighet för erkänd sjukkasse att biträda vid statlig social försäkrings- eller understödsverksamhet erhålla samma utformning som motsvarande bestämmelser i 58 § andra stycket sjukförsäkringslagen, dock med det undantaget, att föreskriften om skyldighet att tillställa socialregistret uppgifter såsom obehörlig icke medtages.

Departementschefen.

I fråga om de erkända sjukkassornas skyldighet resp. rättighet att biträda vid annan social försäkrings- eller understödsverksamhet innebär pensionsstyrelsens förslag icke någon annan saklig ändring i förhållande till vad som nu gäller än att medgivande från tillsynsmyndigheten föreslås bli obligatoriskt, om sjukkasse vill biträda vid dylik verksamhet, som bedrivs av annan än staten. Mot denna inskränkning i kassornas frihet har någon erinran icke framställts under remissbehandlingen. Även jag anser förslaget böra genomföras.

För att göra det möjligt att i överenskommelse med främmande makt rörande ömsesidighet i fråga om sjukförsäkringsförmåner intaga föreskrifter, som avvika från sjukkasseförordningen, har pensionsstyrelsen vidare föreslagit skyldighet för sjukkassorna att utöva verksamhet i enlighet med vad dylik överenskommelse innehåller. En bestämmelse av denna innebörd synes motiverad och jag tillstyrker därför, att även detta förslag genomföres.

Villkoren för inträde i erkänd sjukkasse.

Departementschefen.

För närvarande äger varje person i åldern 15—40 år rätt att vinna inträde i erkänd sjukkasse under förutsättning att vissa andra inträdesvillkor äro uppfyllda. Den övre åldersgränsen kan emellertid genom beslut av kassorna höjas till högst 50 år. Så har också skett i stor utsträckning.

Pensionsstyrelsens förslag innebär, att den övre åldersgränsen fastställes generellt till 55 år med rätt för de kassor, som så önska och som erhålla tillsynsmyndighetens medgivande därtill, att höja gränsen till 60 år.

De skäl, som pensionsstyrelsen anfört för höjning av inträdesåldern, synas mig bärande, och jag tillstyrker därför att en höjning kommer till stånd. I likhet med sjukkasseförbundet och medicinalstyrelsen anser jag emellertid, att en och samma åldersgräns bör gälla i alla kassor. Med tanke på att risken för sjukdomar stiger avsevärt, sedan 50-årsåldern passerats, och då åldersgränsen för rätt att vinna tillträde till frivillig försäkring enligt lagen om allmän sjukförsäkring satts vid 55 år, synes det lämpligt att fastställa även nu ifrågavarande gräns till 55 år.

De i 9 § sjukkasseförordningen stadgade inträdesvillkoren i fråga om ålder och hälsotillstånd behöva icke vara uppfyllda, då inträde i sjukkasse sker kollektivt. Dylikt inträde får enligt nu gällande bestämmelser beviljas medlemmar av förening eller annan sammanslutning, under förutsättning att föreningen eller sammanslutningen träffat överenskommelse därom med vederbörande kassa samt tillsynsmyndigheten godkänt överenskommelsen. Pensionsstyrelsen har föreslagit sådan ändring i dessa bestämmelser att övergång från mindre till mera omfattande sjukhjälp likställes med inträde samt att de möjligheter, som sålunda komma att föreligga för medlemmar av förening eller annan sammanslutning att kollektivt vinna inträde i erkänd sjukkasse eller tillförsäkra sig större förmåner från sådan kassa, vidgas till att omfatta även anställda hos viss arbetsgivare. För egen del anser jag, att ett genomförande av förslaget i denna del är förenat med fördelar. Särskilt det förhållandet, att medlemmar av en sammanslutning icke kunnat på kollektiv väg uppflyttas till högre sjukpenningklass medan andra medlemmar av samma sammanslutning, vilka tidigare icke varit omtänksamma nog att ingå i sjukkasse, haft möjlighet att kollektivt vinna inträde för en relativt hög sjukpenning, har på sina håll väckt en berättigad irritation. Det har också framstått som otillfredsställande att icke personer, som äro anställda hos samma arbetsgivare, alltid kunna betraktas som ett kollektiv i förordningens bemärkelse. De nu berörda olägenheterna avhjälpas genom pensionsstyrelsens förslag. På grund härav tillstyrker jag, att förslaget genomföres.

Ersättning för utgifter för viss tandvård.

För närvarande utgår icke sjukvårdsersättning för behandling, som meddelas av tandläkare.

Pensionsstyrelsens förslag.

Pensionsstyrelsen föreslår, att i 22 § sjukkasseförordningen intages en föreskrift om att sjukvårdsersättning skall utgå, när vid sjukdom, som kräver vård av tandläkare med särskild utbildning i tandkirurgi, käkprotetik och käkortopedi, vården meddelats vid centraltandpoliklinik eller allmänt sjukhus.

Remissyttrandena.

Pensionsstyrelsens förslag att sjukvårdsersättning i vissa fall skall utgå vid sjukdom, som kräver vård av tandläkare, tillstyrkes eller lämnas utan erinran i yttrandena. Vissa meningsskiljaktigheter föreligga dock om hur den vård, som skall medföra rätt till ersättning, lämpligen bör avgränsas.

Sveriges tandläkarförbund finner den av pensionsstyrelsen föreslagna avgränsningen olycklig ur såväl patienternas som tandläkarkårens synpunkt samt anför härom.

Pensionsstyrelsens förslag, att behandlingen för att berättiga till ersättning från sjukkassa skall vara utförd å vissa lokaler, centraltandpoliklinik eller allmänt sjukhus, samt endast av där anställda tandläkare, måste förbundet beteckna såsom orimligt. I tandläkarexamen ingår utbildning i ovan nämnda vårdformer och flertalet tandläkare behandla i sin dagliga praxis fall av hithörande slag. Dessutom må erinras om att åtskilliga tandläkare, som ha särskild utbildning i tandkirurgi, käkprotetik och käkortopedi, ha sin verksamhet förlagd utanför centraltandpoliklinikerna och sjukhusen, bland annat lärarna vid tandkirurgiska avdelningarna å tandläkarhögskolorna.

Om här avsedd vård begränsas till centraltandpolikliniker och sjukhus, blir följden, att patienter, som bo långt ifrån behandlingsplatsen och som önska få erfoderlig behandling ersatt av sjukkassa, få vidkännas resekostnader och tidsförlust, i stället för att på hemorten bliva behandlade på vederbörande distriktstandpoliklinik eller av privatpraktiserande tandläkare.

Med hänsyn till vad sålunda anförts hemställer förbundet bl. a. att bestämmelserna utformas så, att varje svensk legitimerad tandläkare erhåller rätt att utfärda sådant sjukkasseintyg, som medger patienten rätt till ersättning.

Även *Sveriges läkarförbund* ifrågasätter, om ersättningen bör begränsas till de fall, då behandlingen meddelas vid centraltandpoliklinik eller allmänt sjukhus. Särskilt för personer, bosatta på långt avstånd från centraltandpoliklinik eller allmänt sjukhus eller där centraltandpolikliniker ej funnes inrättade, skulle begränsningen medföra nackdelar, varför möjligheterna att även i andra fall bevilja ersättning syntes böra noggrant prövas.

Departementschefen.

Enligt gällande bestämmelser äga de erkända sjukförsäkringskassorna ersätta kostnader för tandvård endast om vården meddelats av läkare och föranletts av sjukdom. Ersättning för tandvård i vanlig mening utgår således icke även om den skulle ha meddelats av läkare. När lagen om allmän sjukförsäkring antogs år 1946, ansågs tiden icke mogen att ändra dessa regler och lagen gavs därför i förevarande hänseende samma sakliga innehåll som sjukförsäkringsförordningen. Det förutsattes emellertid, att frågan om tandvårdens ställning senare skulle omprövas.

Det har icke från något håll ifrågasatts, att denna fråga i hela dess vidd skulle lösas i nu förevarande sammanhang. Pensionsstyrelsens förslag avser endast att bestämmelserna om sjukvårdsersättning utvidgas till att avse även sjukdom, som kräver vård av tandläkare med särskild utbildning i tandkirurgi, käkprotetik och käkortopedi, dock endast under förutsättning att vården meddelas vid centraltandpoliklinik eller allmänt sjukhus.

Mot den föreslagna begränsningen till sjukdom, som kräver vård av tandläkare med viss specialutbildning, ha såväl medicinalstyrelsen som Sveriges tandläkarförbund anmärkt, att den skulle lämna rum för tvekan i tillämpningen och lätt kunna ge upphov till feltolkningar. Medicinalstyrelsen har för sin del förordat, att de behandlingsformer, som avses, i stället uppräknas i en särskild förteckning. Även jag anser denna metod vara att föredraga, och jag förordar därför, att den kommer till användning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda ifrågavarande förteckning, som i huvudsak endast bör upptaga svårare former av sjukdom i tänder, munhåla och käkar, motsvarande vad som avses i 2 § folktandvårdstaxan.

Den andra av pensionsstyrelsen föreslagna begränsningen — dvs. att behandlingen skall ha meddelats å centraltandpoliklinik eller allmänt sjukhus — har avstyrkts av Sveriges tandläkarförbund, som ansett, att sjukvårdsersättning bör utgå oavsett var behandlingen ägt rum. Emellertid är det här fråga om en nyhet på sjukförsäkringens område, varför det torde vara anledning att gå fram med försiktighet. Med hänsyn härtill och då det i detta sammanhang endast gäller att i avbidan på genomförandet av den inledningsvis omnämnda utredningen vidtaga vissa begränsade jämkningar i sjukförsäkringsförordningen, är jag icke beredd att förorda, att ersättningsmöjligheterna utsträckas längre än pensionsstyrelsen föreslagit. Med behandling å centraltandpoliklinik och allmänt sjukhus bör dock — såsom medicinalstyrelsen förordat — likställas behandling vid tandläkarhögskola.

Sjukpenningens storlek.*Departementschefen.*

En av de mest framträdande bristerna hos den nuvarande frivilliga sjukförsäkringen är, att sjukkassem medlemmarna i stor utsträckning äro för-

säkrade för en så låg sjukpenning, att det skydd mot inkomstbortfall vid sjukdom, som försäkringen avser att lämna, är otillräckligt. Att försäkringen saknar erforderlig effektivitet i detta hänseende framgår med all tydlighet av det siffermaterial, som pensionsstyrelsen åberopat och som visar, att den genomsnittliga sjukpenningen endast uppgår till något mer än två kronor per sjukdag. En höjning av sjukpenningnivån framstår därför såsom i högsta grad önskvärd. Härför kräves först och främst, att tekniska förutsättningar skapas för alla som så önska att försäkra sig för en dagsersättning, som med hänsyn till försörjningsplikt, arbetsinkomst och ekonomiska förhållanden i övrigt svarar mot deras behov. Den av pensionsstyrelsen föreslagna sjukpenningsskalan, vilken i princip lämnar försäkringstagarna fri valrätt mellan en sjukpenning å två, tre, fyra, fem, sex, åtta, tio, tolv och fjorton kronor, synes fylla de anspråk, som skäligen kunna ställas i detta hänseende. Jag tillstyrker därför att denna skala lagfästes och göres obligatorisk i alla kassor. Om så sker kommer sjukpenningens nuvarande minimibelopp att höjas från en krona till två kronor och dess maximibelopp från sex till fjorton kronor.

En höjning av sjukpenningsskalan medför emellertid icke i och för sig att sjukpenningnivån blir högre. Härför kräves också, att medlemmarna mera allmänt begagna sig av de möjligheter, som stå till buds att försäkra sig för en högre sjukpenning än nu. Det är givet, att en utveckling i denna riktning skulle främjas, om statsbidraget till kassorna ökades och medlemmarnas egna utgifter för de högre dagsersättningarna i motsvarande mån kunde hållas nere. Såsom framgår av den förut anmärkta punkten av årets statsverksproposition har jag dock ansett mig icke kunna tillstyrka, att statsbidraget till den frivilliga försäkringen nu höjes. Andra utvägar torde få prövas för att åstadkomma den önskvärda höjningen av sjukpenningbeloppen. Jag vill här endast peka på de vidgade möjligheter till kollektivt inträde och kollektiv övergång från mindre till mera omfattande sjukhjälp, som föreslagits i det föregående. Genom samverkan mellan sjukkassor, arbetsgivare och fackorganisationer böra på denna väg resultat kunna uppnås.

Moderskapshjälp vid återinträde.

Pensionsstyrelsens förslag.

Pensionsstyrelsen föreslår, att till 32 § sjukkasreförordningen fogas ett tillägg, varigenom centralsjuk-kassa ålägges att utgiva moderskapshjälp jämväl till kvinnlig medlem, som vunnit återinträde i kassan inom 270 dagar före barnsbor-den och omedelbart före utträdet varit medlem av erkänd sjuk-kassa under oavbrutet minst samma tid. I samband härmed föreslår pensionsstyrelsen vidare en sådan ändring i paragrafen, att förskott å moderskapshjälp skall kunna utgå även till kvinna, som vunnit

återinträde i kassan inom 270 dagar före ansökan om sådant förskott och som omedelbart före utträdet varit medlem av kassa under oavbrutet minst samma tid.

Departementschefen.

Bestämmelsen att moderskapshjälp endast utgår till kvinna, som omedelbart före barnsörden varit medlem av erkänd sjukkasse under minst 270 dagar i en följd, har närmast tillkommit för att hindra missbruk av försäkringen. Om bestämmelsen icke funnits skulle nämligen kvinnor, som av en eller annan anledning icke anse sig ha behov av att vara sjukförsäkrade, efter inträdd graviditet kunna söka medlemskap i erkänd sjukkasse enbart i syfte att erhålla moderskapshjälp för att sedermera, så snart hjälpen utbetalats, utgå ur kassan. Meningarna torde icke vara delade om att spekulation av detta slag bör förhindras. Ur denna synpunkt är bestämmelsen i fråga väl motiverad, när det gäller nytillträdande medlemmar. Saken ligger emellertid något annorlunda till, då det är fråga om medlemmar, som på grund av försummad avgiftsbetalning mist sitt medlemskap men inom den härför stadgade fristen av 12 månader vinna återinträde i kassan. Med hänsyn till att avgifterna erläggas för mycket växlande perioder och medlemmarna vanligtvis icke erhålla något meddelande från kassan innan de på grund av underlåten betalning anses ha utträtt ur denna, torde nämligen utträde till följd av betalningsförsummelse i många fall bero på ren glömska att erlägga avgifterna. Visserligen är det möjligt för kvinnor, som med avsikt utträtt ur försäkringen, att efter iråkad graviditet vinna återinträde, men dessa fall måste uppenbarligen vara mycket fåtaliga, i all synnerhet som graviditeten måste ha inträtt inom 12 månader från utträdet för att möjlighet till återinträde skall föreligga. I praktiken torde man därför kunna bortse från spekulationsrisken i dessa fall. Med hänsyn till vad nu anförts tillstyrker jag, att förevarande bestämmelser uppmjukas på sätt pensionsstyrelsen föreslagit.

Vissa bestämmelser om tillsyn å erkända sjukkassar.

Pensionsstyrelsens förslag.

Pensionsstyrelsen föreslår vissa ändringar av bestämmelserna i 39, 39 a och 40 §§ sjukkassaförordningen.

Departementschefen.

De ändringar i förevarande paragrafer, som pensionsstyrelsen föreslagit, synas alla vara ägnade att rationalisera arbetet inom kassorna och effektivisera tillsynen över deras verksamhet. De föreslagna bestämmelserna äro till största delen hämtade från sjukförsäkringslagen och ha således ny-

ligen varit föremål för överväganden. Med hänsyn härtill och då någon erinran mot förslagen i övrigt icke framställts under remissbehandlingen, tillstyrker jag, att de genomföras.

Övergångsbestämmelser.

Departementschefen.

Ändringarna föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1952. Före denna tidpunkt böra kassorna kunna medhinna att fatta beslut om de stadgeändringar, som nödvändiggöras av författningsrevisionen.

Enligt den föreslagna lydelsen av 27 § skall hel sjukpenning alltid utgå med två, tre, fyra, fem, sex, åtta, tio, tolv eller fjorton kronor. Medlemmar, som vid ikraftträdandet äro försäkrade för sjukpenning till annat belopp, böra dock även i fortsättningen kunna bibehållas vid denna sjukpenning. En föreskrift härom har upptagits i övergångsbestämmelserna.

Statsbidragskungörelsen.

I anslutning till de föreslagna ändringarna i sjukkasseförordningen erfordras vissa ändringar i kungörelsen den 26 juni 1931 (nr 282) angående statsbidrag åt sjukkassor.

Departementschefen.

Enligt 2 § denna kungörelse får statsbidrag ej beräknas för medlem, som under någon del av det år, statsbidraget avser, varit tillförsäkrad högre sjukpenning än sex kronor. Detta gäller dock ej för det fall, att kassa på grund av medgivande enligt 22 § tredje stycket sjukkasseförordningen utgiver högre sjukpenning än sex kronor. Därest sjukpenningbeloppen ändras på sätt jag förordnat böra dessa bestämmelser utgå. Vidare torde, därest bland sjukhjälpförmånerna skall ingå även ersättning för utgifter till viss tandläkarvård, statsbidrag böra beräknas för kassornas utgifter i anledning härav enligt samma grunder som gälla för läkarvård. En härav betingad ändring bör företagas i 5 § kungörelsen.

På sätt angivits under punkt 95 av femte huvudtiteln i årets statsverksproposition äro de ändringar avseende sjukförsäkringen, som jag nu förordnat, icke av beskaffenhet att påverka statsbidraget till sjukkassorna under nästa budgetår i sådan utsträckning, att en särskild uppräknings av anslaget av denna anledning är motiverad.

I statsverkspropositionen föreslås, att riksdagen måtte till *Bidrag till sjukkassor* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 60 900 000 kronor.

I motiveringen till denna hemställan har departementschefen bl. a. anfört:

1951 års riksdag biföll ett förslag om slopande av bestämmelserna om maximering av statsbidraget till de erkända sjukkassorna i vad angår ersättning för läkarvård. Härigenom ha sjukkassorna erhållit viss ökning av statsbidraget. Jag har vidare för avsikt att föreslå proposition till årets riksdag om ändringar i sjukkasseförordningen. Dessa ändringar torde emellertid icke kunna påverka statsbidraget till sjukkassorna under nästa budgetår i sådan utsträckning, att särskild uppräknings anslaget av denna anledning är motiverad. Anslaget synes därför redan i statsverkspropositionen kunna upptagas med definitivt beräknat belopp.

Utskottet.

A. Allmänna synpunkter.

Vid höstsessionen år 1950 beslöt riksdagen, att med ikraftträdandet av 1947 års lag om allmän sjukförsäkring, som enligt tidigare fattat beslut skulle träda i kraft den 1 juli 1951, skulle anstå till den dag, som framdeles komme att bestämmas av statsmakterna. Uppskovet med ikraftträdandet betingades av ekonomiska skäl. Sedermera har, såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen, särskilda sakkunniga tillkallats för att verkställa översyn av bestämmelserna om den allmänna sjukförsäkringen och därmed sammanhängande spørsmål. De sakkunniga ha främst att undersöka möjligheterna att åstadkomma en samordning mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen ävensom att ompröva sjukförsäkringsförmånerna och sjukförsäkringens finansiering. Ehuru utredningen skall bedrivas med all möjlig skyndsamhet, framstår det såsom uppenbart, att en överarbetning av hela det problemkomplex, det här är fråga om, måste taga ganska lång tid i anspråk, och en ny lag om sjukförsäkring torde icke kunna beräknas komma att träda i kraft förrän tidigast om några år.

I det läge som sjukförsäkringsfrågan sålunda nu befinner sig, framstår det såsom ytterst angeläget, att i avbidan på den obligatoriska försäkringen genomföra sådana reformer, som äro ägnade att öka effektiviteten hos den nuvarande, av de erkända sjukkassorna handhavda frivilliga försäkringen. De främsta bristerna hos denna försäkring äro, att man icke kan vinna tillfredsställande anslutning, samt att försäkringen lämnar otillräckligt skydd för inkomstbortfall vid sjukdom. Som exempel på sistnämnda förhållande må endast erinras om de av pensionsstyrelsen redovisade uppgifterna angående den genomsnittliga sjukpenningen. Denna uppgick 1940 till 2 kronor 23 öre, 1948 till 2 kronor 24 öre och 1949 till 2 kronor 25 öre. Ett uppenbart behov av omedelbar förbättring av denna frivilliga sjukförsäkring måste anses föreligga.

Utskottet hälsar därför med tillfredsställelse de reformförslag, som framlagts i förevarande proposition. Genom den föreslagna höjningen av inträdesåldern och de vidgade möjligheterna till kollektiv anslutning till sjukkas-

sorna torde ytterligare ett stort antal medborgare kunna förväntas komma att omfattas av sjukförsäkringen. Utskottet är väl medvetet om att enbart en höjning av sjukpenningbeloppen icke medför en höjning av sjukpenningnivån. Det hade därvidlag uppenbarligen varit av stor betydelse, om man genom ökning av statsbidraget kunnat hålla medlemsavgifterna nere på låg nivå. Av statsfinansiella skäl kan detta dock icke nu komma i fråga. Utskottet kan därför icke tillstyrka det i motionen II: 491 framförda förslaget, att statsbidrag för sjukpenningförsäkringen skall utgå med 20 procent i samtliga sjukpenningklasser, dock med lägst 50 öre per dag.

Genom höjningen av sjukpenningens belopp skapas emellertid möjlighet för sjukkassornas medlemmar att skaffa sig en sjukförsäkring, som är betydligt bättre avvägd i förhållande till inkomstbortfallet vid sjukdom än vad som f. n. är möjligt. Under förarbetena till de nu föreslagna ändringarna i sjukkasseförordningen har berörts olika åtgärder, som skulle vara ägnade att bidra till en höjning av sjukpenningnivån. Departementschefen pekar sålunda på de vidgade möjligheterna till kollektivt inträde och kollektiv övergång från mindre till mera omfattande sjukhjälp. Vidare anser departementschefen vissa resultat kunna uppnås genom samverkan mellan sjukkassor, arbetsgivare och fackorganisationer. Sjukkasseförbundet uttalar, att avgifterna för försäkringen för vissa medlemskategorier skulle reduceras, därest arbetsgivare i ökad omfattning iklädde sig betalningsskyldighet för del av anställdas avgifter för försäkringen, och att överläggningar mellan arbetsgivarna och de anställdas organisationer borde kunna klarlägga, i vad mån denna väg vore framkomlig. Pensionsstyrelsen omnämner, att, enligt vad styrelsen erfarit, vissa fackorganisationer sökt verka för att bestämmelser om arbetsgivarbidrag till anställdas sjukförsäkringsavgifter i erkänd sjukkasse intagas i kollektivavtal. Utskottet vill understryka angelägenheten av att — även om statsbidraget till kassorna icke nu kan höjas — övriga åtgärder vidtagas, som kunna bidra till en önskvärd höjning av sjukpenningnivån. Särskilt de nya möjligheterna till kollektiv anslutning till sjukkasse och kollektiv uppflyttning böra uppmärksammas och befrämjas.

B. De särskilda förslagen.

De i propositionen föreslagna bestämmelserna om de erkända lokalsjuk-kassornas verksamhetsområden och om samarbetet mellan erkända sjuk-kassor ha icke föranlett utskottet att göra något särskilt uttalande därom.

Vad angår de erkända sjukkassornas skyldighet och rättighet att bedriva annan verksamhet har i propositionen bl. a. föreslagits, att, i den mån Konungen så förordnar, erkänd sjukkasse skall vara pliktig att inom sitt verksamhetsområde, jämväl såvitt angår andra än kassans medlemmar, biträda vid handhavandet av annan statlig social försäkrings- eller understödsverksamhet. Motsvarande bestämmelse finnes redan intagen i sjuk-

kasseförordningen. I motionen II:488 yrkas, att — i enlighet med vad som stadgas i lagen om allmän sjukförsäkring — kassorna skola åläggas att under angivna förutsättningar jämväl tillställa socialregistret behövliga uppgifter. Enligt 1936 års lag om socialregister är erkänd sjukkassa pliktig att efter framställning tillhandagå det registerförande organet med upplysning angående från kassan till viss angiven person utgående hjälp. Kassan å sin sida är berättigad att efter framställning erhålla för sin verksamhet erforderliga uppgifter från registret beträffande viss angiven person. Att i lagen om allmän sjukförsäkring intagits en bestämmelse om skyldighet att underrätta socialregistret berodde främst därpå, att, därest obligatorisk försäkring infördes, det ansågs ofrånkomligt att understöden bringades till vederbörande socialregisters kännedom i den mån, de kunna vara av någon större betydelse för socialvården i övrigt. Man räknade med att uppgiftsskyldigheten skulle utformas så, att den icke medförde större besvär för kassorna än vad som vore oundgängligen nödvändigt. Pensionsstyrelsen har i sitt förslag till revision av sjukkasseförordningen ansett det obehövt, att i förordningen intaga föreskrift om skyldighet att tillställa socialregistret uppgifter.

Utskottet är av den uppfattningen, att så länge sjukförsäkringen icke är obligatorisk, de i lagen om socialregister intagna föreskrifterna om uppgiftsskyldighet äro tillräckliga. Det kan därför icke anses erforderligt, att i sjukkasseförordningen införa någon sådan bestämmelse angående själva uppgiftsskyldigheten, som motionären föreslagit. Ej heller kan det anses påkallat, att nu i förordningen intaga någon särskild erinran angående den redan gällande bestämmelsen att kassorna efter framställning av det registerförande organet äro pliktiga att tillhandagå med upplysningar. Utskottet avstyrker därför motionen II:488. Utskottet vill dock i detta sammanhang framhålla vikten av att de erkända sjukkassorna och kommunernas olika organ för hjälpverksamhet samverka med varandra samt erinra om den betydelse, som socialregistret har för dylik samverkan.

Med hänsyn till det nu anförda får utskottet således förorda, att bestämmelserna angående de erkända sjukkassornas skyldighet och rättighet att bedriva annan verksamhet erhålla den i propositionen föreslagna utformningen.

De föreslagna villkoren för inträde i erkänd sjukkassa finner utskottet väl avvägda, och utskottet ansluter sig till departementschefens ståndpunkt jämväl i denna del.

Även om frågan om tandvårdens ställning i sjukförsäkringen icke nu i sin helhet kan lösas, tala enligt utskottets mening mycket starka skäl för den partiella reform, som föreslås i propositionen. Såsom sjukhustandläkareföreningen framhållit, måste det anses inkonsekvent, att viss tand- och munkirurgisk behandling, vilken kan utföras av såväl läkare som tandläkare, skall vara bidragsgill endast om den utföres av läkare. Särskilt stötande ter

sig denna olikhet, när behandlingen å ett och samma lasarett utföres antingen av en läkare å öronavdelningen eller av en tandläkare å tandvårdsavdelningen eller exempelvis å en tandläkarhögskola i ena fallet av en professor, som tillika är legitimerad läkare, och i andra fallet av en vid högskolan anställd tandläkare.

Enligt propositionen skall sjukvårdsersättning kunna utgå endast för tandläkarvård, som meddelas vid centraltandpoliklinik, tandläkarhögskola eller allmänt sjukhus. I likalydande motionerna I: 370 och II: 489 föreslås emellertid, att ersättning skall kunna utgå även vid behandling å distrikts-tandpoliklinik eller av privatpraktiserande tandläkare i den utsträckning erforderliga anspråk på vederbörande tandläkares utbildning och materiella utrustning fyllas. Vissa vägande skäl kunna onekligen åberopas för motionärernas ståndpunkt, såsom exempelvis att personer, som äro bosatta på långt avstånd från nyssnämnda inrättningar, få vidkännas betydande resekostnader och tidsförlust.

Den föreslagna utvidgningen av rätten till sjukvårdsersättning till att avse även viss tandvård måste betraktas som försöksverksamhet. Någon tids erfarenheter av denna verksamhet bör då avvaktas, innan man genomför en ytterligare utvidgning i den riktning, som motionärerna föreslagit. Vidare må framhållas, att den tandvård, för vilken ersättning skall kunna utgå, kommer att avse endast svårare former av sjukdom i tänderna; det blir här fråga om specialistvård. Det torde då vara följdriktigt, att såsom villkor för rätt till ersättning uppställa den begränsningen, att vården skall lämnas å sådan inrättning, beträffande vilken garanti finnes för att tandläkare med särskild utbildning och erfarenhet i tandkirurgi m. m. verkligen står till förfogande. I praktiken torde det knappast låta sig göra att genomföra en sådan avgränsning, som föreslås i motionerna, d. v. s. »i den utsträckning erforderliga anspråk på vederbörande tandläkares utbildning och materiella utrustning fyllas». Enligt utskottets mening bör man i detta sammanhang jämväl beakta, i vilken utsträckning den föreslagna rätten till ersättning för tandvård kan komma att påverka medlemsavgifterna. Utskottet kan därför icke tillstyrka motionärernas förslag utan förordar de i propositionen föreslagna bestämmelserna.

Mot utformningen av bestämmelserna angående sjukpenningens storlek, moderskapshjälp vid återinträde och om tillsyn å erkända sjukkassor har utskottet icke funnit anledning till erinran.

I motionen I: 368 yrkas, att sådana ändringar i gällande bestämmelser skola genomföras, att sjukkassorna befrias från skyldigheten att i sina stadgar ha införda bestämmelser rörande förhållanden, som äro reglerade i sjukkasseförordningen. Därigenom skulle kassornas stadgar kunna avsevärt förenklas, och stadgeändringar skulle som regel ej behöva ske, då en tvingande föreskrift i sjukkasseförordningen ändrades. Detta skulle innebära en stor lättnad såväl för tillsynsmyndigheten — som har att

granska och registrera alla stadgeändringar — som för kassorna. Avsevärda kostnader avseende föreningssammanträden, nytryckning eller omtryckning av stadgar m. m. skulle också kunna undvikas. Till stöd för sitt yrkande hänvisar motionären vidare till att pensionsstyrelsen föreslagit sådan ändring av bestämmelserna.

Även om sålunda starka skäl kunna åberopas för motionärens förslag, torde detta dock icke nu böra genomföras. Därför skulle nämligen krävas omarbetning ej blott av vissa bestämmelser i lagen om understödsföreningar utan jämväl av sådana bestämmelser i sjukkasseförordningen, vilkas sakliga innehåll i övrigt ej ansetts böra omprövas i nu förevarande sammanhang. Bestämmelserna finge i stor utsträckning göras obligatoriska eller i varje fall givas sådan utformning, att de skulle äga tillämpning, därest kassornas stadgar ej reglerade förhållandet. Då pensionsstyrelsen framlade sitt förslag till ändringar i sjukkasseförordningen, räknade styrelsen med en mycket genomgripande revision av sjukkasseförordningen. Sedan ändringarna ansetts böra avsevärt begränsas, har den i motionen upptagna frågan sålunda kommit i ett annat läge. Vidare må framhållas, att de i propositionen föreslagna ändringarna i sjukkasseförordningen under alla förhållanden medföra, att kassornas stadgar nu måste ändras, men att anledning finnes att förvänta, att, intill dess förslag om obligatorisk sjukförsäkring kan framläggas, ytterligare stadgeändringar till följd av ändringar i sjukkasseförordningen ej skola behöva vidtagas. På grund av vad nu anförts kan utskottet icke tillstyrka ifrågavarande motion, I: 368.

I likalydande motionerna I: 369 och II: 487 hemställes om sådana ändringar i sjukkasseförordningen, att sjukvårdersättning från erkänd sjuk-kassa skulle kunna utgå jämväl vid sjukdom, som drabbar föräldralösa barn och barn till föräldrar, vilka på grund av ålder och hälsotillstånd nu icke kunna beviljas inträde i erkänd sjuk-kassa. De erkända sjuk-kassorna äro understödsföreningar för inbördes bistånd, vilka avse att bereda sina medlemmar sjukhjälp m. m. Redan med hänsyn härtill möta vissa principiella betänkligheter mot att utvidga rätten till sjukvårdersättning så, att personer skola kunna inträda i kassorna icke för sin egen eller sin familjs del utan för att tillförsäkra en viss kategori barn ifrågavarande förmåner. Tänkbart vore, att införa vissa generella bestämmelser. Då förevarande spörsmål i tidigare sammanhang prövats av pensionsstyrelsen har emellertid framhållits, att det icke torde låta sig göra att ålägga de erkända sjuk-kassorna att utan rätt att uttaga avgifter utgiva sjukhjälp till samtliga barn, vilkas fader eller moder äga tillträde till erkänd sjuk-kassa men underlåta att söka inträde. Det torde vidare bliva förenat med stora administrativa svårigheter att avskilja sistnämnda barnkategori.

Oaktat vad nu anförts, finner utskottet i likhet med motionärerna det mindre tillfredsställande, att ifrågavarande barn icke skola kunna komma i åtnjutande av den med statsbidrag understödda sjukförsäkringen. Utskot-

tet har därför i och för sig intet att erinra mot att möjligheterna att skapa likformighet i fråga om barnförsäkringen närmare undersökas. När en obligatorisk allmän sjukförsäkring införes försvinner emellertid de nuvarande missförhållandena. Vidare fordras, innan ett sådant förslag som det av motionärerna framlagda genomföres, ytterligare utredning och överväganden. Med hänsyn härtill anser sig utskottet icke nu böra föreslå någon åtgärd i anledning av motionerna. Skulle emellertid genomförandet av den allmänna sjukförsäkringen fördröjas utöver vad som nu kan beräknas, får spörsmålet upptagas till förnyat övervägande. Utskottet vill slutligen anmärka, att den förordade höjningen av åldersgränsen för inträde i sjuk-kassa medför en viss förbättring även i den del, varom nu är fråga.

I likhet med vad pensionsstyrelsen föreslagit hemställs i motionen I: 373, att lokalkassas sjukhjälpstid skall vara 90 dagar i stället för 18 dagar. Redan enligt de nuvarande bestämmelserna må lokalsjukkassa, som har minst 500 medlemmar och som kan redovisa sjukhjälpfond till betryggande belopp, av tillsynsmyndigheten medgivas rätt att meddela sjukhjälp under 90 dagar. Denna möjlighet har också utnyttjats i stor utsträckning. Sålunda uppgick vid utgången av år 1950 antalet »18-dagarskassor» endast till 184 av samtliga 1 072 lokalsjukkassor. Med hänsyn till nu nämnda förhållanden finner utskottet icke tillräckliga skäl föreligga att för den tid, som återstår till dess den allmänna sjukförsäkringen kan genomföras, ändra de nuvarande bestämmelserna om sjukhjälpstiden. Det framstår dock såsom önskvärt, att sjukhjälpstiden för alla lokalsjukkassor, som uppfylla de i förordningen uppställda villkoren, utsträcker till 90 dagar, och att kassorna således frivilligt medverka härtill.

I motionen II: 490 hemställs om utredning angående inrättande av en delegation för sjukförsäkringsärenden inom pensionsstyrelsen. Motionären anser, att fastare former för samråd och samarbete skulle vara till hjälp vid den effektivisering av den frivilliga sjukförsäkringen, som avsikten nu är att påbörja. Utskottet vill till en början erinra om att i enlighet med bestämmelserna i sjukkasseförordningen redan f. n. en sjukkassenämnd finnes, vilken består av personer med sakkunskap beträffande det statsunderstödda sjukkasseväsendet, bland dem minst en läkare. Nämnden har att sammanträda inför pensionsstyrelsen för att samråda beträffande angelägenheter, som röra det statsunderstödda sjukkasseväsendet. Hinder möter icke att vid nämnden fästa personer, som icke äro direkt aktiva sjukkassemedlemmar men dock starkt intresserade av denna verksamhet. Härutöver bedrivs ytterligare samarbete mellan pensionsstyrelsen och sjukkasserörelsen. Pensionsstyrelsen har sålunda innan avgöranden träffats i frågor av större vikt, som beröra de erkända sjukkassornas verksamhet, brukat kalla ordförandena och de verkställande tjänstemännen i centralsjukkassorna ävensom i viss utsträckning kassörer och ordförande i lokalsjukkassor till sammanträde inför pensionsstyrelsen. I betydelsefulla frågor sker i regel

samråd jämväl med sjukkassee förbundet. Enligt vad utskottet inhämtat från pensionsstyrelsen har från sjukkasseehåll icke framställts önskemål om att samråd och samarbete mellan pensionsstyrelsen och sjukkasseeorna skulle bedrivas i andra former än för närvarande. Sådana skäl som åberopades för inrättandet av arbetslöshetsförsäkringsdelegationen — till vilken motionären hänvisar — kunna icke anses föreligga i fråga om sjukkassee rörelsen. Detta gäller med hänsyn till såväl pensionsstyrelsens organisation och sammansättning som ärendenas art. Utskottet avstyrker därför motionen II: 490.

Enligt kungörelsen angående statsbidrag åt sjukkasseeor må sjukdagsbidraget ej beräknas för dag, då medlem, vilken är på stadigvarande sätt och med full sysselsättning anställd i statens tjänst, på grund av denna anställning åtnjutit avlöning eller annan ersättning av statsmedel med minst 1 krona. Vidare stadgas i sjukkassee förordningen, att för medlemmar, för vilka statsbidrag eller viss del därav icke må beräknas, skola de fasta avgifterna utgå med högre belopp än för övriga medlemmar, därvid skillnaden skall skäligen motsvara vad å envar av de senare belöper av bidraget. Vidare må i samband härmed anmärkas, att barntillägg utgår endast såframt utgivandet av sjukpenningen medför rätt till statsbidrag. I motionen I: 367 hemställs, att riksdagen skall fatta de beslut som erfordras för att i statens tjänst anställda medlemmar av erkänd sjukkassee skola i fråga om sjukdomsbidrag och barntillägg bli jämställda med övriga medlemmar i sådan kassa.

Vid tillkomsten av ovannämnda bestämmelse hävdades, att det icke låte sig förneka, att principiella skäl talade för upprätthållandet av ett förbud mot utbetalande av sjukdagsbidrag i sådana fall, då staten själv utbetalade avlöning till betydande belopp under sjukdom. Statsanställda sjukkassee medlemmar skulle således om sjukdagsbidrag utginge få högre statlig sjukersättning än andra statsanställda. Såsom motionären framhållit synes bestämmelsernas utformning leda till ganska avsevärda praktiska svårigheter och medföra betydande merarbete för sjukkasseeorna. Men de principiella skäl, som motiverade bestämmelsens tillkomst, kunna icke fränkännas betydelse. Vissa andra grupper anställda, som ur principiella synpunkter borde likställas med statsanställda, kunna på grund av de praktiska olägenheterna icke inbegripas under undantagsbestämmelsen. Detta utgör dock icke i och för sig bärande skäl för att slopa den nuvarande bestämmelsen. Bestämmelsens slopande skulle också medföra en icke oväsentlig ökning av statens kostnader för sjukförsäkringen. Utskottet kan därför icke tillstyrka, att det i motionen I: 367 framförda förslaget nu genomföres. Därest i avbidan på förslaget om allmän sjukförsäkring möjligheter till ökning av statsbidraget till de erkända sjukkasseeorna skulle yppas och grunderna för statsbidraget därvid komma att ändras, anser utskottet dock att det av motionären berörda spørsmålet bör upptagas till övervägande.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- A. att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition;
- B. att motionerna I: 367, I: 368, I: 369, I: 370 och I: 373 samt II: 487, II: 488, II: 489, II: 490 och II: 491 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 februari 1952.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Sten, Nils Elowsson, Sunne, Wistrand, Uhlén, Bengtson och Nils Theodor Larsson*;

från andra kammaren: herr Jacobsson i Igelsbo*, fru Nordgren, herrar Nilsson i Göteborg, Hagård, fru Västberg, herrar Lundberg och Carlsson i Bakeröd* samt fru Sjöstrand.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

RESERVATIONER

1) av fru *Västberg*;

2) av herr *Bengtson*, som ansett,

a) att av utskottets utlåtande i avsnitt B. de tre stycken å s. 24—25, vilka börja respektive sluta med orden: »Även om — — — anställd tandläkare» och »Enligt propositionen — — — och tidsförlust» samt »Den föreslagna — — — föreslagna bestämmelserna» bort erhålla följande lydelse:

Även om frågan om tandvårdens ställning i sjukförsäkringen icke nu i sin helhet kan lösas, tala enligt utskottets mening mycket starka skäl för en partiell reform. I propositionen föreslås, att sjukvårdsersättning skall utgivas för utgifter till tandläkarvård, avseende sådan behandling som angives i en av Konungen fastställd förteckning och som meddelas vid centraltandpoliklinik, tandläkarhögskola eller allmänt sjukhus.

I likhet med vad som anförts av Sveriges tandläkarförbund och Sveriges läkarförbund finner utskottet det olämpligt, att ersättning från sjukförsäkring skall kunna utgå endast om behandlingen skett på nyssnämnda inrättningar. I tandläkarutbildningen ingår utbildning i de behandlingsformer, varom nu är fråga. Flertalet tandläkare behandla också i sin dagliga praktik fall av hithörande slag. Varje tandläkare har rätt att utföra även de svåraste fall av tandoperationer, och det torde därför icke vara tillrådligt, att

uppdelade tandläkarkåren på sätt som föreslagits i propositionen. Det torde utan tvekan kunna konstateras, att tandläkarkåren fullgör sitt yrke under största ansvar, och därför torde man kunna förutsätta, att särskilt svårbehandlade fall komma att remitteras för specialbehandling, då detta är oundgängligen nödvändigt.

En begränsning av ersättningen för tandvård på sätt som föreslagits i propositionen skulle medföra avsevärda nackdelar för de personer, som äro bosatta på långt avstånd från de ovannämnda behandlingsplatserna. Dessa personer skulle få vidkännas betydande resekostnader och tidsförlust, som icke skulle drabba dem om de i stället behandlades på vederbörande distriktstandpoliklinik eller av privatpraktiserande tandläkare i hemorten.

b) *samt att* utskottet bort hemställa,

A. att riksdagen — med förklaring att riksdagen med bifall till motionerna I: 370 och II: 489 funnit viss ändring böra vidtagas i det genom propositionen framlagda förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor — måtte för sin del antaga nämnda förslag med den ändringen, att 22 § andra stycket erhåller följande lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag:)

Sjukvårdsersättning enligt vad i första stycket sägs skall ock utgivas för utgifter till t a n d l ä k a r v å r d, avseende sådan behandling som anges i en av Konungen fastställd förteckning och som meddelas vid centraltandpoliklinik, tandläkarhögskola eller allmänt sjukhus.

(Utskottets förslag:)

Sjukvårdsersättning enligt vad i första stycket sägs skall ock utgivas för utgifter till t a n d l ä k a r v å r d, avseende sådan behandling som anges i en av Konungen fastställd förteckning.

B. att motionerna I: 367, I: 368, I: 369 och I: 373 samt II: 487, II: 488, II: 490 och II: 491 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.